

DAKAPO

2.72

Personaltidning för AB Bahco Ventilation · Ansvarig utgivare Eskil Sjödin

Hannes Brynge — en man som betytt mycket för Bahcos utveckling.

En av Bahcos stora ledargestalter har gått ur tiden. Hannes Brynge, son till uppfinnaren och Bahcopionjären J P Johansson, slutade sina dagar i mars i år.

Redan 1912 kom Hannes Brynge till Bahco och arbetade som ingenjör och konstruktör till 1932. Disponent blev han 1933 och från 1945 till 1953 var han direktör för Bahcoverkstäderna i Enköping.

Många gamla Bahcomedarbetare som var med på den tiden minns nog fortfarande Hannes Brynges obligatoriska ronder på verkstäderna. Han hade en osviklig förmåga att skapa en fin tillitsfull

stämning och han kunde diskutera nästan allt som rörde jobbet — och mycket annat dessutom.

Hannes Brynge var en inspirerande kraft, som verkade utan att synas i onödan, men som betydde oerhört mycket för utvecklingen av Bahco till ett modernt storföretag med kvalitet som honnörsord.

Även under sin tid som pensionär var hans intresse på ett levande och aktivt sätt knutet till allt som rörde företaget och dess medarbetare.

Bahco och Enköping kommer att bevara Hannes Brynge i kärt minne.

○ VD informerar

□ Vår verksamhet under 1971 kännetecknades av den konjunkturavmattning som inträdde redan hösten 1970. Både inom landet och på flertalet viktiga exportmarknader var efterfrågetendensen vikande. Trenden under 1971 var emellertid icke enhetlig. Medan nedgången var påtaglig inom vissa delar av vår verksamhet, fortsatte sålunda försäljningen inom andra områden att öka.

Vår fakturering för 1971 blev 237,4 milj kr mot 225,4 milj kr året tidigare. Rörelseresultatet för året inkl våra utlandsbolag blev 18,2 milj kr mot 17,2 milj kr året före. Trots det hårda marknadsläget kunde vi öka vår försäljning av anläggningar för komfortventilation, processventilation och rökgasrening. Samtidigt resulterade vidgade insatser på främmande marknader i en ökande exportförsäljning. Vi kan således se tillbaka på ett bra år särskilt med tanke på den ovannämnda konjunktursituationen. Tack alla medarbetare för den prestationen!

Innevarande år har hittills kännetecknats av en starkare markerad lågkonjunktur än tidigare, men trots detta har våra försäljningsavdelningar i stort sett lyckats hålla sina budgetmål. Särskilt framgångsrika har vi varit när det gäller vårt yttre miljöprogram, även om de statliga stimulansåtgärderna för investeringar inom detta område självklart påverkat orderingången. De alltmer ökade omkostnaderna, av vilka en stor del mer eller mindre är automatiskt återkommande, kan riskera att påverka den ökade exportförsäljningen. Skall vi kunna bibehålla vår lönsamhet och vår expansion i vår intressanta miljövärdsmarknad, krävs det både rationaliseringar och en fortsatt effektivitet. Jag hoppas på förståelse och hjälp från alla inom företaget för att kunna fullfölja vårt rationaliseringsprogram.

I det här numret av Dakapo finns några artiklar som handlar om vår beredskap när det gäller säkerhet och arbetarskydd. Det är viktiga saker som alla bör vara informerade om. I kommande nummer av Dakapo är det meningen att vår skyddsingenjör regelbundet skall informera om våra satsningar på arbetarskydd. Det är en viktig del av den allt viktigare arbetsmiljön. Det finns anledning att mycket snart återkomma till detta.

VVS-mässan i Stockholm (VVS=Värme, Ventilation, Sanitet) har just avslutats. Den innebar en stor satsning för oss, och vi har verkligen utnyttjat tillfället att införa hela branschen visa vårt kunnande och vår kapacitet. Vi har all heder av vårt framträdande på mässan och vår monter har hävdat sig mycket väl i konkurrensen. Jag vill gärna tacka alla som varit med om att skapa detta forum för fördjupade kundkontakter och alla som bidragit med att betjäna montern.

Huolimatta laskusuhdanteesta vuoden 1971 aikana, kykenimme lisäämään myyntiämme.

Vuoden 1971 laskutus oli 237,4 milj.kr. viime vuoden 225,4 milj.kr. vastaan. Ajattellen erikoisesti mainittua suhdannetilannetta voimme katsella taakse jäänyttä vuotta hyvänä vuotena. Kiitokset kaikille työntoivereille sen aikaansaamisesta.

Kuluvalla vuodella on tähän saakka ollut tunto-merkkinä suurempi laskusuhdanne kuin aikaisemmin, mutta siitä huolimatta on myyntiasastomme onnistunut suurin piirtein säilyttämään talousarvionsa tavoitteet. Pystyäksemme säilyttämään kannattavuutemme ja laajenemisemme vaaditaan kuitenkin sekä rationalisointia että jatkuvaa tehokkuutta. Toivon ymmärrystä ja apua kaikilta yrityksen palveluksessa olevilta kyetäksemme viemään rationalisointiohjelmamme loppuun saakka.

Dakapon tässä numerossa on joitakin artikkeleita, jotka käsittelevät valmiutumme varmuuden ja työturvallisuuden alueella. Ne ovat tärkeitä asioita, joista kaikkien tulee olla selvillä. Tulevissa Dakapon numeroissa on tarkoituksena, että suoja-insinöörimme säännöllisesti antaa tietoja panoksistamme työturvallisuuden alueella, joka on tärkeä osa vielä tärkeämmästä työskentely-ympäristöstä. On syytä hyvin pian palata tähän asiaan.

□

Lämpökausi lopussa - nyt vaihdamme kylmälle

Georg Strame vastaa rakennuskuivaajien ja pienempien lämminilmakojien myynnistä.

Leif Linder vastaa kiinteistä lämpöasennuksista (Thermoblock) ja suuremmista ilmanjähdytyslaitteista.

Miltä tulevaisuus näyttää lämminilmakojien osalta?

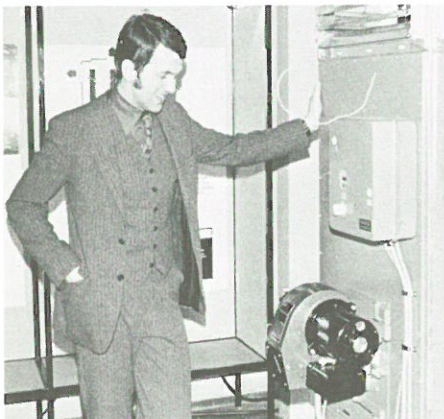
Slut på värmen — nu växlar vi över till kyla

För den här något »aviga» rubriken just när våren är som intensivast svarar säljcheferna för våra värme- och kylprodukter.

George Strame ansvarar för försäljningen av byggtorkar och de minsta typerna av luftkonditioneringsapparater. Hans del av försäljningen ligger inom produktförsäljningsavdelningen (R) och till sin hjälp har han en säljledare för den nordiska försäljningen och tre fältsäljare. För försäljningen till förbrukare svarar ett nät av lokala återförsäljare och servicefirmor.

Leif Linder har de fasta värmeinstallationerna (Thermobloc) och de större kylanläggningarna på sin lott. Den här försäljningen sorterar under vår entreprenadavdelning (S) och fältsäljningen utförs vid våra distrikts- och filialkontor.

Hur har den gångna vintern varit när det gäller värmeapparater?

George Strame: Någon riktigt bra vinter har det ju knappast varit här i Sverige i år. Dessutom har byggverksamheten varit tämligen låg. Trots detta har vi haft en hyggelig försäljning på byggtorkar. Vårt byggtorksprogram har också utö-

kats med elektriska torkar på 5 och 10kW och dom har betytt nya kunder och en bra försäljning. Men nog hoppas jag att det nästa år blir en riktig vinter.

Leif Linder: På de fasta värmeinstallationerna har vi inte samma känslighet för väderleken utan behovet fördelar sig någotsånär konstant år från år. Vi har haft en bra försäljning under hösten 1971 och de aktiviteter vi gick ut med, bl a två säljtävlingar, gav ett riktigt bra resultat. Under våren har vi märkt av konjunktursvagheten i större utsträckning. Konkurrensen när det gäller oljeeldade aggregat för direktvärme är mycket hård och vi får slåss för varje objekt.

Hur ser Du på framtiden när det gäller värme?

George Strame: Det ser ganska ljust ut. Men den typ av värme som vi säljer är beroende av att kylan kommer. Får vi en riktig vinter så säljer vi bra med byggtorkar. Vi har ett bra sortiment, bra produkter och ett fint uppbyggt nät av återförsäljare och servicefirmor. Dessutom börjar byggtorkar att bli intressanta i hela norra Europa. Den långsiktiga propagandan för vinterbygge och värmekomfort på bygplatserna börjar ge resultat och det finns stort intresse i hela Norden, i Tyskland, Österrike och Schweiz.

Redan nu har vi en betydande marknad dämere och den kommer säkert att växa.

Leif Linder: Vi har en ganska konstant marknad och dessutom är vi ledande när det gäller direktvärme. Vårt utgångsläge är med andra ord ganska bra. Vad som kan hända är att myndigheternas krav kan ändras så att installationerna försvåras och fördyras. Det kan gälla sådana saker som skorstenshöjd och rökgasrening. En annan faktor som kan påverka bilden är utbyggnaden av fjärrvärmeanläggningar i tätorterna. Men det kommer alltid att finnas behov av direktvärme för industri- och lageruppvärmning, spannmålstorkning och andra torkningsuppgifter som kräver fasta installationer.

Så över till kylan!

Är Du laddad inför den här säsongen?

George Strame: Jodå, vi är laddade och väl förberedda. Återförsäljar- och servicefirmorna har vi kompletterat efter erfarenheterna från förra säsongen och vi har reklam- och försäljningskampanjerna färdiga. Det kommer säkert att bli ett framgångsrikt år här i Sverige och även när det gäller den här produkten så finns det ett stort intresse hos våra dotterbolag i Europa.

Leif Linder: Vi har redan startat säsongen och vi vet att intresset är stort. Och visst är vi laddade. På VVS-mässan som just avslutats har vi haft en hel del framgångar.

Hur kommer ni att bearbeta marknaden?

George Strame: Huvudsakligen genom direktreklamkampanjer i våra återförsäljares namn och med riktig konsekvent uppföljning. En intressant säljtävling har vi också för att ytterligare stimulera våra återförsäljare.

Leif Linder: Även vi kommer huvudsakligen att arbeta med direktreklam och uppföljning. Vi kommer att bearbeta industrier, banker, försäkringsbolag och butikskedjor. Kylaggregaten utgör ett fint komplement till våra övriga produkter på avd S, det stärker vårt program på ett bra sätt.

Och hur ser Du på framtiden när det gäller kyla?

George Strame: Kylaggregat är en produkt som följer det allmänna ventilationsmedvetandet. Jag tror att marknaden kommer att växa i takt med ökade krav på komfort på arbetsplatserna, antingen det nu är butiker, kontor eller industrier.

Leif Linder: Jag tror också att den här marknaden kommer att öka och att vi har goda möjligheter att hålla oss bland de ledande företagen. Men kylaggregat kommer nog inte att bli någon huvudprodukt för oss.

Leif Haag och Curt Andersson rullar in byggtorken i den specialbyggda släpvagnen efter en framgångsrik demonstration på en byggsplats.

Vår nya produktionschef Gunnar Winkvist har ordet

Gunnar Winkvist började på Bahco 1962 som ritare på produktionsritkontoret. Han arbetade därefter som montageingenjör och när han 1968 lämnade företaget, för att bli VVS-chef för ett byggläsningsföretag i Stockholm, sysslade han med Sales Promotion.

1969 kom han tillbaka till Bahco som installationschef med ansvar för montage och service och senare även för D-verkstden. Sedan 1 april 1972 är han produktionschef vid företaget.

God laganda — goda medarbetare ger bra resultat

För att en organisation av den här omfattningen skall kunna fungera krävs god laganda och goda medarbetare utefter hela linjen, både i produktionen och på kontoren. Vi kan fungera och få god laganda genom att vi är motiverade för våra arbetsuppgifter. Det är viktigt att alla människor får känna att de betyder någonting och att de får en meningsfull sysselsättning. Det viktigaste är i detta fall att ansvar delegeras nedåt i organisationen. Det måste vara roligt att arbeta, det ger lägre frånvarofrekvens och mindre personalomsättning, samtidigt som vi vinner i både effektivitet och trivsel. Om vi kan organisera avdelningen efter mål istället för nivåer tror jag att vi kan uppnå dessa resultat.

Målsättningen för vår produktion skall vara att Bahcos produkter skall stå sig i konkurrensen med andra fabriker både vad beträffar kvalitet, prestanda och pris.

70-talets stora problem

Ett stort problem under de närmaste åren kommer att vara rekrytering av folk till våra verkstäder. Under 70-talet kommer arbetsmiljön att få en avgörande betydelse

för våra rekryteringsmöjligheter. Det är min förhoppning att vi skall kunna lösa dessa miljöfrågor tillsammans med vår verkstadspersonal. Jag hoppas också att forskningen i framtiden skall ge oss arbetsmetoder med möjligheter att minska bl a monotoni och bullerstörningar i arbetssituationen.

En verkstadslokal är svår att få lika vänlig som en hemmiljö men det finns flera åtgärder som kan vidtagas för att göra det dragligare för människorna på verkstadsgolvet. Ett exempel från Hamnverken är ett allmänt uppsnyggande av toaletter och matrum genom målning och tapetsering, utbyte av tvättställ osv. Det ger människan åtminstone en stunds avkoppling från sitt arbete i en miljö som är mer anpassad till hennes normala standard.

En annan viktig faktor för folk i våra verkstäder är lönesättningen. Lönen skall sättas efter den insats man gör och det måste nödvändigtvis vara så att produktivt arbete skall löna sig och betalas efter prestation.

Rätt man på rätt plats

Arbetskraftens sammansättning måste anpassas efter de olika arbetsuppgifterna och det är lika viktigt på verkstadsgolvet att placera rätt man på rätt plats som i varje annan verksamhet. I det här sammanhanget vill jag också framhålla att vi bör bereda äldre svensk arbetskraft arbete och det är möjligt om vi kan anpassa arbetsplatserna till de äldres prestationsförmåga.

B-verkstden

Det är två huvudproblem vi har att lösa då det gäller B-verkstden, nämligen skydds- och utbyggnadsfrågorna. De alternativa lösningar som vi för närvarande arbetar på hoppas jag skall ge oss ett tillräckligt bra alternativ ur miljösynpunkt. Några delproblem som vi har att ta hänsyn till är t ex hur sprutlackeringen skall arrangeras, vilka färger vi kan använda osv.

G Strame: » Nättä melko hyvältä. Mutta sen tyyppinen lämpö jota myymme on riippuvainen kylmän tu-
lostä. Suuri mielenkiinto alkaa nyt kohdistua raken-
nuskuivaajiin Pohjolassa,
Sakssa, Itävallassa ja Sveit-
sissä. »

L Linder: » Meillä on melko vakinainen tavaramenekki ja sitäpaitsi olemme johtavas-
sa asemassa välittömän läm-
mön alueella. Lähtöasemam-
me ovat toisin sanoen mel-
ko hyvät. »

Miltä tulevaisuus näyttää
jäähdytyksen osalta ?

G Strame: » Jäähdytyskohe
on tuote, joka seuraa ilmas-
tointiteknikan yleistä tun-
temusta. Uskon, että markki-
nat tulevat kasvamaan sa-
massa tahdissa kuin työ-
paikkojen mukavuusvaati-
mukset. »

L Linder: » Uskon myös, et-
tä nämä markkinat tulevat
kasvamaan ja että meillä on
hyviä mahdollisuuksia pysyä
johtavien yritysten joukossa.
Mutta ilmänjäähdytyskoje ei
tule olemaan mikään pää-
tuotteistamme. »

Uusi tuotantojohtajamme
Gunnar Winkvist käyttä
sanavuuron

Gunnar Winkvist on ollut
yrityksen palveluksessa
1962 saakka lukuunottamat-
ta lyhyehköä taukoa 68-69.

1969 hänestä tuli asennus-
johtaja vastuullaan kokoon-
pano ja huoltopalvelu sekä
myöhemmin myös D-vers-
tas. Huhtikuun 1. 1972
alkaen on hän yrityksen
tuotantojohtaja.

Hyvä joukkohenki - hyvät
kanssatyöntekijät saavat ai-
kaan hyviä tuloksia

On tärkeää, että jokainen ih-
minen saa tuntea, että hänel-
lä on merkitystä ja että hän
saa tarkoituksenmukaisen
toimen.
Tärkeintä tässä tapauksessa
on, että vastuuta valtuutetaan
alaspäin yrityksen organi-
saatioissa.

70-luvun suuri ongelma

Suuri ongelma lähimpien
vuosien aikana tulee olemaan

työntekijöiden hankkiminen verstaasiimme. Työskentelyympäristöllä tulee olemaan ratkaiseva merkitys työvoiman hankkimisessa 70-luvulla. Toivon, että tutkimustyö antaa meille tulevaisuudessa työmenetelmiä, jotka vähentävät m.m. yksitoikkoisuutta, ääni- ja räminähäiriöitä työtilanteissa. Toinen tärkeä tekijä on palkka. Sen tulee olla suorituksen mukainen ja on välttämätöntä, että tuottava työ täytyy kannattaa.

Oikea mies oikealle paikalle

Yhtä tärkeää on verstaalla, kuin jokaisessa muussa toiminnassa, että oikea mies asetetaan oikealle paikalle.

B-verstas

Meillä on kaksi pää-ongelmaa ratkaistavana B-verstaalla. Ne ovat osaksi turvallisuuskysymykset ja osaksi kysymys laajentamiskennuksesta. Turvallisuuskysymysten suhteen meillä on joukko ratkaisuja joiden parissa työskennellään. B-verstaan mahdollisen laajentamisen laajentamiseen emme vielä lopullisesti voi ottaa kantaa. Tuleva työtilanne muodostuu kokonaan ratkaisevaksi tälle asialle.

Ehdotustoiminta

Ei ole epäilystäkään siitä, että ehdotustoiminnalla on tärkeä tehtävä täytettävään tuotannossamme. Katson tätä hyvin valoisasti ja toivon, että voimme virkistää lisääntyvään aktiivisuuteen.

Voidaan sanoa karkeasti, että se, joka piirustuspöydän ääressä ottaa esille uuden tuotteen, ei ylety lähemmäksi kuin »80 % täydellisyyteen». Tuotantotyövoima verstaslattialla voi myötävaikuttaa jäljellä olevaa 20 % esim. ehdotustoiminnan kautta.

Lopuksi

Työntekijän vaikutusvalta on vastuuta siitä, että tehtävät ratkaistaan tehokkaasti, että organisaatio toimii joustavasti ja että yritys menestyy hyvin. Vain tuotannon lisäämisellä voimme saada työehtojemme todellisia parannuksia.

Lyftproblemet kan vi lösa genom att föra över den tunga produktionen till högbyggnaden och E-verkstaden, där vi har traver-ser med tillräcklig lyftkapacitet. Ett tredje delproblem som jag hoppas vi skall kunna råda bot på så småningom är bullerstö-mingarna.

Till en eventuell utbyggnad av B-verkstaden kan vi inte ta definitiv ställning ännu. Den framtida beläggningen blir helt avgörande för detta. För närvarande föreligger flera olika förslag till utbyggnad.

Gunnar Winkvist i samspår med Birgitta Ström vid en av pressarna

Förslagsverksamheten

Min företrädare, Rune Samuelsson, talade i förra numret av DAKAPO om förslagsverksamheten. Trots detta vill jag som ny ordförande i förslagskommittén säga några ord om verksamheten.

Det är ingen tvekan om att förslagsverksamheten har en viktig uppgift att fylla i vår produktion. Jag ser mycket positivt på den och jag hoppas att vi skall kunna stimulera till en ökad aktivitet.

Man kan grovt säga att den som sitter vid ritbordet och tar fram en ny produkt inte når längre än till »80% fulländning». De återstående 20 procenten kan produktions-folket på verkstadsgolvet bidra med genom t ex förslagsverksamheten. Det är därför angeläget att produktiv personal så tidigt som möjligt blir inkopplad på en ny produkt.

Har någon problem med att formulera ett förslag så står gärna förslagskommitténs sek-reterare till förfogande för att hjälpa till.

Till sist

Medinflytande är ansvar för att uppgifter löses effektivt, att organisationen fungerar smidigt och att företaget går bra. Arbetsledare måste ställa krav. Rationaliseringen måste gå vidare. Det är endast ur produktivitetshöjningar som vi kan få reella förbättringar av våra arbetsvillkor. Jag kommer att ställa krav på ett ständigt bättre utnyttjande av våra totala resurser. Jag hoppas ni är överens med mig att detta är en nödvändighet och blir en realitet.

Apropå miljövard

Oljeskadad potatis kallar en del människor pommes frites.

Om säkerhet och arbetarskydd på Bahco Ventilation

Arbetarskydd

Sedan många år tillbaka har inom svensk industri en väl utvecklad arbetarskyddsorganisation funnits.

Verksamheten grundar sig på lagstiftning och frivilliga överenskommelser mellan arbetsmarknadsparterna.

Vad säger lagen?

I lagen sägs att »Arbetsgivaren och hos honom sysselsatta arbetstagare skola, för att åstadkomma sunda och säkra arbetsförhållanden på arbetsstället, under arbetsgivarens ledning i samverkan bedriva ett på lämpligt sätt organiserat skyddsarbete». Hur detta arbete skall gå till är närmare fastställt i en överenskommelse mellan SAF och LO om »Allmänna regler för den lokala arbetarskyddsverksamheten».

Lagens huvudsyfte kan sägas vara sammanfattad i §7 där det står: »Arbetsgivaren är pliktig att under särskilt beaktande av vad nedan sägs eller med stöd av denna lag föreskrives, iakttaga allt som med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, samt arbetstagares ålder, yrkesvana och övriga förutsättningar för arbetet skäligen kan erfordras för att förebygga att hos honom sysselsatt arbetstagare ådrager sig ohälsa i följd av arbetet eller drabbas av olycksfall däri».

Kort sagt innebär detta att alla skäligen åtgärder skall vidtagas för att förhindra olycksfall och ohälsa.

Samma paragraf säger också att »Arbetstägare är pliktig att använda förefintliga skyddsanordningar, noga följa i denna lag eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter samt i övrigt iakttaga tillbörlig försiktighet och, i vad på honom ankommer, medverka till förekommande av ohälsa och olycksfall».

Det är alltså klart utsagt att alla har skyldighet att medverka i detta förebyggande arbete.

Skyddsombud, skyddskommitté

Lagen stadgar också om skyddsombud och skyddskommitté och i den till lagen hörande arbetarskyddskungörelsen sägs också att arbetsgivare kan uppdraga åt en eller flera personer att handlägga frågor rörande sundhe-

ten och säkerheten, dvs tillsätta skyddsingenjör.

Skyddsverksamheten vid Bahco Ventilation bygger i allt väsentligt på vad lag och överenskommelse stadgar.

Skyddsombud har funnits i många år. Just nu finns totalt 22 st, varav 2 st är huvudskyddsombud (ett vid Enaverken och ett vid Hamnverken). Skyddsombuden utses av arbetstagarna genom sina fackorganisationer och deras uppgift är att inom sitt skyddsområde verka för säkra och sunda arbetsförhållanden.

Skyddskommittén leds av produktionschefen och i övrigt ingår läkaren, företagssköterskan, skyddsingenjören samt representanter för skyddsombud, verkstadsklubb, arbetsledare och övriga tjänstemän.

Skyddsingenjör Åke Nilsson t v diskuterar med Huvudskyddsombud Lars-Erik Brunnkvist

Skyddsingenjör

Skyddsingenjörens ställning är fn något oklar. Inrättandet av läkarcentralen innebär en ökad satsning från företaget med sikte på en fullt utbyggd företagshälsovård. I denna organisation utgör den tekniska delen, där bl a arbetarskyddet ingår, en väsentlig del. Hur den organisationen skall se ut vid vårt företag är i skrivande stund oklart. Diskussioner pågår och det finns anledning att hoppas att bilden skall klarna, i varje fall under detta år.

Bortsett från hur organisationen ser ut idag eller hur den kommer att se ut i framtiden, är det helt klart att arbetsledarna spelar en ytterst viktig roll i det dagliga skyddsarbetet.

Työturvallisuus

Ruotsalaisen teollisuuden keskuudessa on ollut hyvin kehittynyt työturvallisuusjärjestö monta vuotta taaksepäin. Toiminta perustuu lainsäädäntöön ja työmarkkinoiden osapuolten väliseen vapaaehtoiseen sopimukseen.

Lain päätaavoite on lyhyesti, että kaikkiin kohtuullisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä onnettomuuksien ja sairallisuuden estämiseksi ja on myös selvästi sanottu julki, että kaikkien velvollisuus on myötävaikuttaa tässä ennakolta torjuvassa työssä.

Dakapo intervjuar Enköpings brandchef, Sven Andersson

Brandskyddsledaren på Bahco Ventilation: Hilmer Juhlin och brandchefen Sven Andersson

Bahcoveteran

Det är kanske inte många som vet att stadens brandchef är en f d Bahco-medarbetare — ja, man skulle kanske t o m kunna säga Bahcoveteran. När han 1962 lämnade företaget hade han varit anställd här i inte mindre än 37 år.

Under sista tiden av sin anställning vid Ventilation var han brandskyddsledare och som sådan kom han att vara med vid projekteringen av brandskyddet vid företaget redan på ritningsstadiet. Han är således väl förtrogen med vårt brandskydd.

Muntligt avtal

Samarbetet mellan stadens brandkår och Ventilation grundar sig på ett muntligt avtal där det bl a sägs att företaget tillåter högst 10 man att lämna produktionen vid en utryckning. Detta för att produktionsstörningarna inte ska bli alltför stora. De 10 personer som det här är frågan om är deltidsanställda vid brandkåren och det innebär bl a att de varannan lördag morgon deltar i teorielektioner på brandstationen för att hålla sina kunskaper vid liv.

Ovanligt arrangemang på ventilation

Före 1962, innan de nuvarande lokalerna togs i bruk, fick de Bahco-anställda som

var med i brandkåren själva förskaffa sig till brandstationen vid larm. I de nya lokalerna lyckades man dock få stationera en brandbil och därigenom effektivisera stadens brandförsvar. Arrangemanget med att ha en av stadens brandbilar placerad på en industri är någonting ovanligt i landet. De erfarenheter man fått av denna organisation under de tio åren är emellertid mycket positiva och brandchefen tror att denna uppläggning av brandförsvaret kommer att bli allt vanligare i framtiden.

Larmet går

Dakaporedaktionen fick under samtalet med Sven Andersson ett osökt tillfälle att bevittna våra mannars höga beredskap. Under intervjuens gång fick den ordinarie brandkåren nämligen göra en utryckning för att släcka en brand. Brandchefen beslöt sig då för att kalla »Ventilations kår» som beredskapsstyrka till brandstationen.

Tack vare en hastig förflyttning medelst språng hann Dakapo ställa sig på post vid brandbilen och fick där bevittna en verklig uppvisning i konsten att snabbt embarjera en brandbil.

Redan 1 minut och 2 sek efter larmet satt åtta man i brandbilen med brandoveraller, stövlar och hjälmar på sig på väg mot brandstationen. De hade då dessförinnan sprungit

Dakapo haastattelee
Enköpings palopäälikkö
Sven Anderssonia

Kaupungin palopäälikkö on entinen Bahcolainen. Kun hän lopetti 1962 oli hän ollut Bahcon palveluksessa 37 vuotta.

Työsuhteensa loppuaikoina hän oli paloturvallisuusjohtaja ja oli mukana palosuojan suunnittelussa jo piirustusasteella.

Suullinen sopimus

Kaupungin palokunnan ja Ventilationin välinen yhteistyö perustuu suulliseen sopimukseen, missä sanotaan m.m. että yritys sallii korkeintaan 10 miehen jättää tuotannon hälytyksen sattuessa. Tämä sentähden, että tuotantohäiriöt eivät tulisi liian suuriksi.

Epätavallinen järjestely Ventilationilla

Kaupungin palokunta on saanut sijoittaa paloauton Ventilationin tiloihin ja tämä järjestely on jotakin aivan epätavallista maassa. Palopäälikkö uskoo kuitenkin, että tällainen palosuojan suunnittelu tulee olemaan yhä tavallisempaa tulevaisuudessa, koska Ventilationilta saadut kokeemukset ovat hyvin positiivisia.

Hälytys

Sven Anderssonin haastattelun aikana sai vakainen palokunta lähteä sammuttamaan paloa.

Palopäälikkö päätti kutsua silloin Ventilationin palokunnan valmiuspalveluiksi paloasemalle. Dakapolla oli tilaisuus olla tapahtumien todistajana.

Jo 1 min. ja 2 sek. hälytyksestä istui 8 miestä paloautossa yllään palohaalarit, saappaat ja kypärät matkalla paloasemalle.

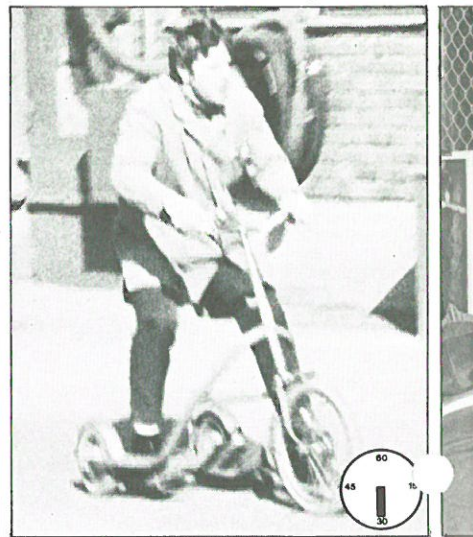
Miten »palokuntamme» hälytetään?

Hälytys tulee suoran johtimen kautta paloasemalta hälytyskelloihin, joita on verastahuoneistossa. Sitäpaitsi on palosotilailla pieniä hälytyskelloja rintataskuissaan. Paloauton yhteysradion kautta saadaan ohjeet minne on lähdettävä.

»Sulan» och andra snabba gos

»Soldaterna» rusar mot brandbilen . . .

Rolf Erixon befann sig utomhus när larmet gick. Han begav sig till brandbilen med sådan »sula» att kameran inte riktigt hann med.

från sina arbetsplatser till brandbilen, låst upp dörren till brandbilsgaraget, klätt på sig och sedan kastat sig in i bilen och startat den medan en man öppnade garageporten.

Hur larmas »vår brandkår»

Larmet kommer via en direktledning från brandstationen till de alarmeringsklockor som finns uppsatta inom verkstadslokaler. De av våra brandsoldater som ofta befinner sig utomhus bär dessutom små alarmeringsapparater i sina bröstfickor. Det är ett slags kortvågsmottagare, som börjar tjuta när larmet går.

Direktiv om vart de ska bege sig får de sedan från kommandocentralen på brandstationen via kommunikationsradion som finns i brandbilen.

Rycker sällan ut

Den beredskapsbrandkår som vi har här på företaget brukar inte rycka ut förrän det föreligger ett uttalat behov av förstärkning hos den ordinarie kåren. Under 1971 hade brandkåren i Enköping ca 70 utryckningar och endast i 4 fall behövde »vår brandkår» tillkallas.

Interna brandförsvaret

Brandskyddsorganisationen vid vårt företag är i huvudsak lagd på det förebyggande brandskyddet. Det innebär bl a att man

snarast möjligt forslar bort brännbart material

iakttar största försiktighet när man håller på med öppen eld

tar reda på var brandskyddsmateriel finns

inte blockerar eldsläckningsmateriel röker endast där detta är tillåtet

Sprinklersystem

Arbetsplatser som är speciellt brandfarliga är målarboxarna. Där finns emellertid ett vattensprinklersystem vid varje box som den som lackerar sätter i funktion om brand skulle uppstå. Dessutom finns handeldsläckare uppsatta med ca 25 meters mellanrum. Enligt företagets brandskyddsledare Hilmer Juhlin har det visat sig att rådigheten är mycket stor hos de anställda när brand uppstår och för det mesta brukar vi själva klara av bränder utan att tillkalla brandkåren.

Rökregler

Det som Hilmer speciellt vill trycka på är reglerna för rökning i verkstadslokalerna. Röka får man göra på sin egen arbetsplats om inte förbud råder där. Det är dock strängeligen förbjudet att röka under förflyttning mellan arbetsplatser och man ska ha klart för sig att uppkommen brand med påföljande skada kan bli mycket kostsam för rökaren.

30 tillbud under -70 8 under -71

Statistiken på brandtillbud under de två senaste åren ser ut så här:

	Antal tillbud	Antal gånger brandkåren fått tillkallas
Ventilation -70	30	1
Hamnverken -70	5	1
Ventilation -71	8	2
Hamnverken -71	5	0

Den markanta minskningen av antalet brandtillbud beror naturligtvis på flera faktorer. Några tänkbara sådana är att säkerheten vid bilvärmingsprovningen har förbättrats, fler handeldsläckare har satts upp liksom skydds-

gardiner vid punktsvetsapparater. En annan bidragande faktor är att man gått över till ett brandofarligt klister vid en rad olika tillverkningsprocesser. Dessutom kan man kanske anta att försiktigheten vid handhavande av eld blivit bättre hos gemene man och att de regler som finns åtlades bättre än tidigare.

Viktigt med brandförsvaret

Detta är brandchefen Sven Anderssons allmänna syn på brandförsvaret vid industrier: »Man kan inte nog understryka vikten av ett välordnat brandförsvaret vid våra industrier. En undermålig brandberedskap kan leda till oanade konsekvenser för såväl de enskilda anställda som för samhället i stort i form av arbetslöshet respektive skattebortfall».

Så ser grabbarna ut i närbild

Hoppar i brandkläderna . . .

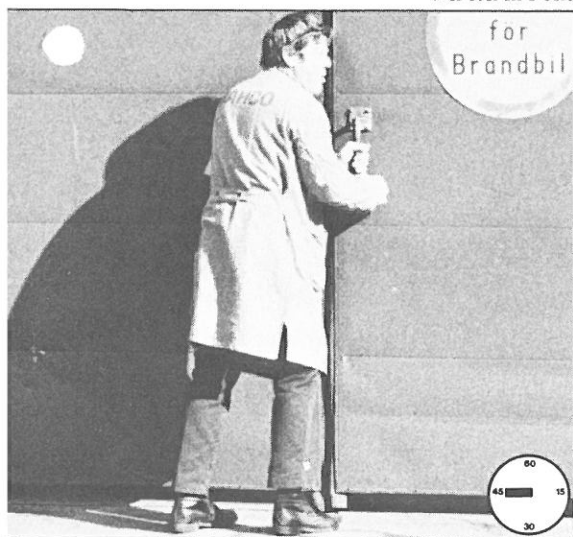
och kastar sig in i bilen . . .

Slappen och för Eder skall varda upplåtet».

Efter några långa sekunder kom Rolf in, fick på sig kläderna och sen in i bilen.

som med full fart rycker ut.

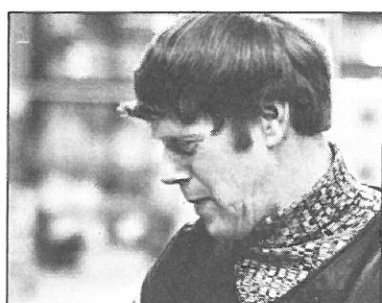
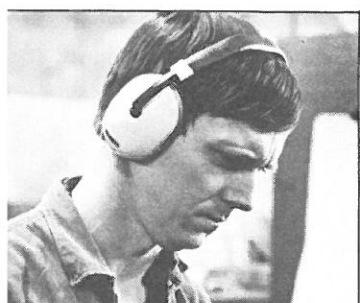

en-O' Lantz
tteri . . . sare

Gunnar Ahlgren
Truckförare på förrådet

Mats Lennartsson
Instruktör på apparatillverkningen

Bengt Sjögren
Verktögsavdelningen

urs Bodin
arvare på verktygsavdelningen

Rolf »Sulan» Erixon
Förman på färdigvaruförrådet

Gunnar Pettersson
Förbetsgruppen B-verksten

Lars Gråberg
Avsynare på verktygsavdelningen

Liikkeelle lähtöä harvoin

1971 aikana oli Enköpings palokunnalla noin 70 liikkeelle lähtöä ja vain 4 kertaa tarvittiin »palokuntamme» apua.

Sisäinen palosuoja

Yrityksemme palosuoja järjestelyssä on pääpaino asetettu ennalta ehkäisevälle palosuojalle.

Tästä seuraa m.m. että tulee:

- mitä pikimmin kuljettaa pois palonarat aineet
- noudattaa mitä suurinta varovaisuutta tulen käytössä
- ottaa selville palosuoja-varusteiden säilytyspaikan
- tarkata, ettei tuki tietä tulensammutusvarusteiden luo
- tupakoida vain siellä, missä se on sallittua.

Sprinkleri-järjestelmä

Jokaisella maalauspaikalla on ns. vesi-sprinkleri-järjestelmä, jonka lakkaaja panee toimimaan palon sattuessa. Sitäpaitsi on palonsammuttimia kiinnitettyinä noin 25 m välimatkoin.

Tupakointisääntöjä

Tupakointi työpaikkojen välillä siirryttäessä on ankarasti kielletty. Tupakoinnista seuraavat vahingot voivat tulla hyvin kaltaiksi tupakkoijalle.

30 palonalkua -70 ja 8 -71

Joitakin syitä palotilanteiden vähentymiseen ovat suojaverhot pistehitsauskoineissa, tulenvarman liiman käyttöön siirtyminen ym.

Palosuojaan tärkeys

Sven Anderssonin näkemys teollisuuden palosuojasta: Ei voi tarpeeksi painottaa hyvin järjestetyn palosuojaan tärkeyttä teollisuudessamme. Puutteelliset paloturvavälineet voivat johtaa aavistamattomiin seurauksiin, joista kärsii yritys, työntekijät ja koko yhteiskunta työttömyyden ja verovarojen hukkaan menemisen muodossa.

Yhteistyösopimus Woods'in ja Xpelair'in kanssa

Bahco Ventilation on teh-

Samarbetsavtal med Woods of Colchester

I slutet av mars bekantgjorde Bahco Ventilation vid en presskonferens i Stockholm att vi tecknat ett samarbetsavtal med Woods of Colchester, England, en av världens ledande konstruktörer och tillverkare av fläktar.

Då vi i slutet av förra året inbjöd pressen att få del av vårt licensavtal med Research Cottrell kom det nio pressmän. Den här gången var skaran fördubblad med representanter från fackpress, dagspress, veckopress, TT och Radio. Tydligt är att man från presshåll fått upp ögonen för att nyheter från Bahco Ventilation är värdefulla nyheter.

Vid presskonferensen representerades vi av VD – Gunnar Hybinette och marknadsdirektör Ulf Folt. Woods representerades av dess commercial director Clive Engwell. Gunnar Hybinette inledde konferensen med att redogöra för avtalets innehåll och dess innebörd för Bahco Ventilation. Sedan Clive Engwell framfört Woods synpunkter på avtalet avslutade Ulf Folt den programenliga delen av konferensen med att ge en detaljinformation om avtalet och de produkter som berörs av det.

När nu avtalet undertecknats har 1 1/2 års förhandlingar förts till ett lyckligt slut. Avtalet innebär, att Bahco Ventilation får rätt att sälja Woods sortiment av axial- (propeller-) fläktar på alla marknader där Bahco Ventilation är representerat. Samtidigt lägger Bahco Ventilation ner all sin hittillsvarande forskning och utveckling av motsvarande fläkttyper.

Woods of Colchester får på motsvarande sätt rätt att sälja Bahco-tillverkade klimataggregat på sina marknader och lägger därmed ner sin utveckling och forskningsverksamhet kring klimataggregat.

Avtalet löper under en tid av 5 år och därefter – tills en av parterna skriftligen säger upp det – på minst ett år.

Ett separat avtal har också träffats mellan Bahco Ventilation och Xpelair, som är ett systerföretag till Woods, om att Bahco Ventilation i Sverige, Danmark, Finland och Island får ensamrätt på försäljningen av små vägg- och fönstermonterade fläktar och kringutrustning till dessa. Detta avtal löper fram till utgången av 1976 och kan därefter förnyas två år i taget.

Förhandlingar pågår dessutom mellan företagsledningarna om ett utökat samarbete också för andra delar av verksamheten inom luftbehandlings- och luftvårdsbranschen.

Vad är då Woods of Colchester och Xpelair?

Båda företagen ingår tillsammans med några andra mindre företag i den s k Woodsdivisionen i den engelska storkoncernen GEC, General Electric Company, som inte har mer gemensamt med det amerikanska General Electric än namnet.

GEC har över 200 000 anställda medan Woods of Colchester och Xpelair har 2 000 respektive 500 anställda.

De närmaste konsekvenserna av avtalet för Bahco Ventilations del är, att vi får en ökad volym klimataggregat att tillverka. Vi får därför möjlighet att koncentrera våra produktionsresurser och dra nytta av de längre serierna. Även utvecklings- och forskningsmässigt kan vi i fortsättningen koncentrera oss på klimataggregaten som otvivelaktigt är en av nyckelprodukterna inom luftbehandlingstekniken.

Marknadsmässigt betyder avtalet att vi får ökad konkurrenskraft och det ger oss en ökad bredd i marknadsföringen med betydligt större möjligheter till export. Först och främst då på engelska, men även på övriga kontinentala marknader. En förstärkning av Bahco Ventilations marknadsorganisation blir nödvändig, men något omedelbart behov av nyanställningar på produktionssidan föreligger inte.

Ett avtal av den här typen innebär att båda parter måste sätta sig på skolbänken och lära in en hel del nya produkter och även i anläggningsteknik börja tänka i nya banor.

Kjell Wedebbrand

För att samordna alla de aktiviteter som blir nödvändiga redan i inledningskedet och att följa upp även fortsättningskurserna har Bahco Ventilation tillsatt Kjell Wedebbrand som projektsamordnare. Ett av hans första uppdrag är att se till att berörd personal på Woods säljande avdelningar får

ingående kunskap om våra klimataggregat och att de använder dessa kunskaper i sitt anläggningsprojekterande på engelska marknaden. Den delen har Kjell Wedebrand redan startat som ledare för en komprimerad en-veckaskurs för fyra Woods-representanter här i Enköping. Våra engelska gäster är nu tillbaka i England för att sprida ut de kunskaper de fick här.

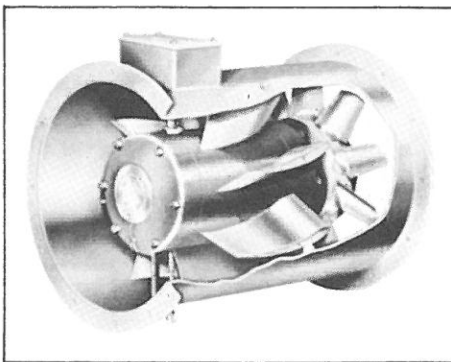
Två kursdeltagare från Woods, Collin Noon och David Mills

Kjell har också hunnit med att tillsammans med Karl-Olov Berglund och Kurt Belin vara med på en motsvarande utbildningsvecka som Woods anordnade i Colchester om sina produkter. Dessa kunskaper vidarebefordras nu till våra säljare runt om i landet.

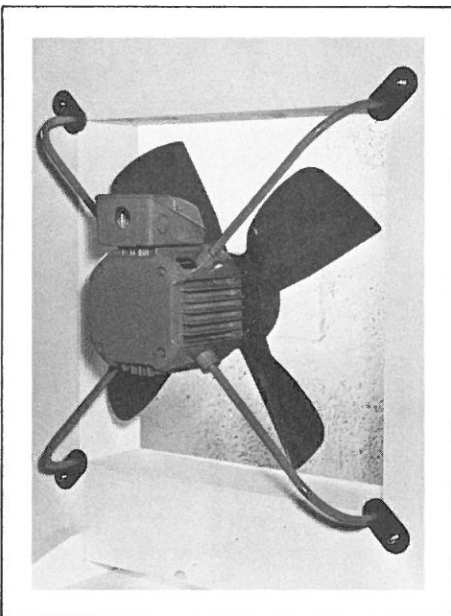
Ännu så länge befinner vi oss i inledningskedet av samarbetet och har därför inte märkt verkningarna av det. I sommar börjar exporten av klimataggregat till England att komma igång och i september ökar vår import därifrån av propellerfläktar av alla de slag – ställbara och icke ställbara. Vi har redan visat fläktarna på VVS-mässan.

Full effekt av avtalet bör vi se redan i slutet av detta år. Ett avtal som VD karakteriserar som en av de viktigaste strukturaliseringarna på senare år inom lufttekniska branschen i Europa.

Två exempel av produkttyper som ingår i Woods-Bahco samarbetsavtal

Ställbar axialfläkt med ledskenor

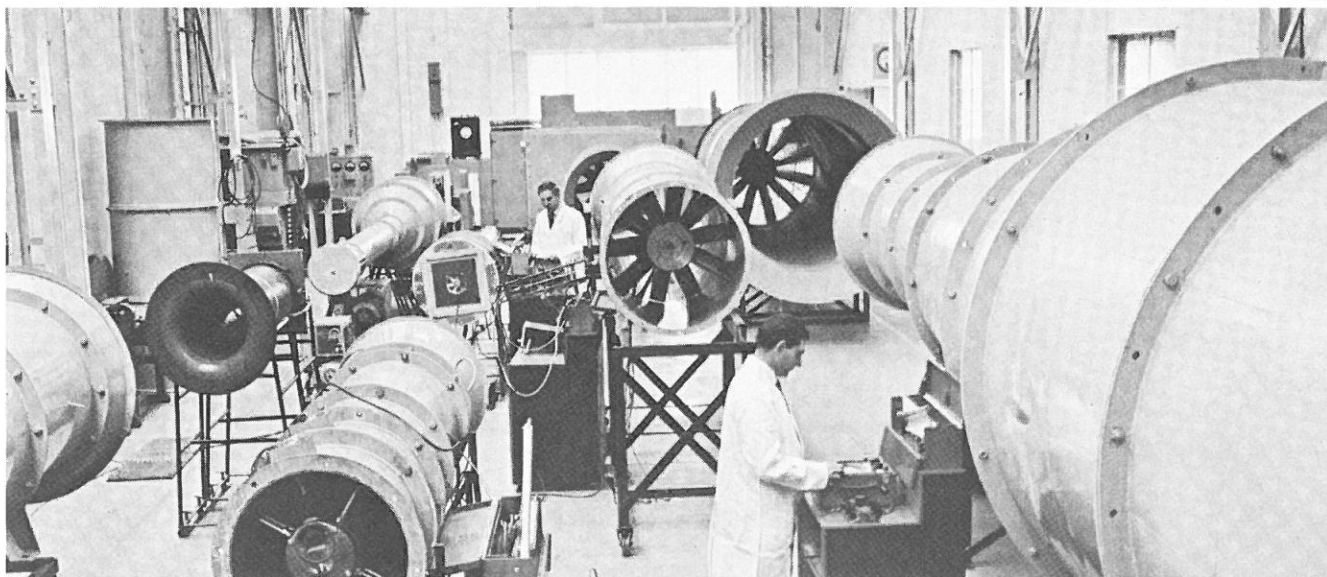
Propellerfläkt FPR

nytt sopimuksen Woods of Colchester, England, kanssa, joka on yksi maailman johtavista tuulettimien suunnittelijoista ja valmistajista. Sopimuksen mukaan saa Bahco Ventilation kaikilla edustamillaan markkinoilla Woods'in potkurituulettimen myyntioikeuden. Samanaikaisesti lopettaa Bahco vastaavan tuuletintyyppin tähänastisen tutkimisen ja kehittämisen.

Woods saa vastaavasti Bahcon valmistaman kojeen myyntioikeuden markkinoillaan ja lopettaa niin ollen tämän kojeen kehityksen ja tutkimustyön.

Sopimus on voimassa 5 vuotta kerrallaan ja yhden vuoden jommankumman osapuolen kirjallisen ylösanomisen jälkeen.

Erillinen sopimus on myös tehty Bahco Ventilationin ja Woods'in sisaryrityksen Xpelair'in kanssa. Sopimuksen mukaan saa Bahco Ventilation pienien seinä- ja ikkunatuulettimien myynnin yksinoikeuden Ruotsissa, Tanskassa, Suomessa ja Islannissa.

Interiör från flödesmätninglaboratoriet, Woods of Colchester

○ aktualiteter

VVS-messu

VVS-messu, joka pidetään joka kolmas vuosi, on pidetty Tukholmassa huhtikuun 13 - 18 välisenä aikana.

Messu merkitsi meille opastusta koko joukosta uusia tuotteita. Näytimme m.m. ensimmäistä kertaa uutta lämmönlämpöä, jota käytetään omakotitalojen ilmanlämmitykseen. Edelleen esittelimme 2 kpl. FLN-tuuletin, joista toinen oli 270 cm korkea.

VVS-mässan

VVS-mässan som återkommer vart 3:e år och som utgör något av VVS-branschens generalmönstring av produkter och system har i år hållits i Stockholm under tiden 13-18 april. Bahco Ventilation var givetvis med och vi visade i vår 250 m² stora monter prov på produkter från samtliga verksamhetsgrenar.

Vår monter har fått ett mycket positivt mottagande både vad gäller själva monterutförandet och de produktnyheter vi presenterade. Att monter var välbesökt kan monterchefen Håkan Thylen och montervärdinnorna Margerite Asp och Christina Thöm intyga. De fick verkligen ligga i för att hinna ta väl hand om våra besökare. För att nå ut med produktinformationen ordentligt fanns i monter hela tiden minst 8 säljare som demonstrerade våra produkter.

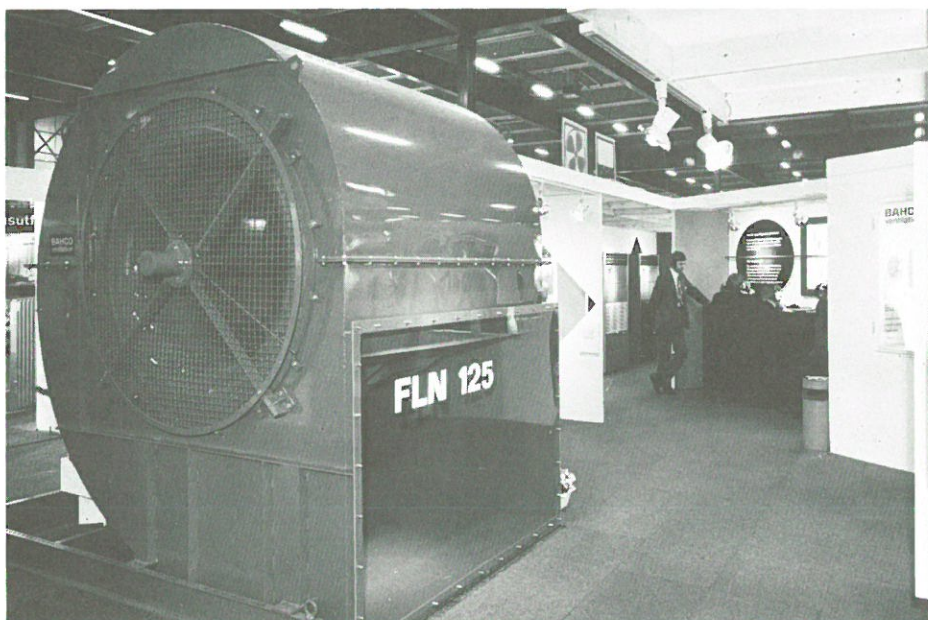
VVS-mässan innebar för vår del introduktion av en hel del produktnyheter. Bl a vi-

sade vi för första gången det nya klimataggregatet som skall användas för varmluftsuppvärmning av villor.

Vidare presenterade vi den nya centrifugalläktserien FLN. Det gjorde vi genom att visa 2 st fläktar, varav den ena var hela 270 cm hög.

Det axialfläktprogram vi nu disponerar genom avtalet med Woods fanns givetvis också med. Stort intresse rönne även det vattenkylaggregat av fabrikat Hitachi som vi nu börjat marknadsföra.

Vi hade denna gång även en del publikdragande arrangemang vid sidan om de rena produkterna. Bl a visade vi för första gången den modell av SO₂-skrubbern som IT, Rune Peterson tillverkat på fritid. Dessutom hade vi med multicuklonmodellen. Ett mycket uppskattat arrangemang var den »ljudbar» där besökarna med hjälp av hörlurar kunde lyssna till olika sorters ljud och även testa sin hörsel.

Epätavallinen kuljetus

Yhtenä osana informaatiostamme Woods'ille, ennen hiljattain allekirjoitettua sopimusta, kutsuttiin Bahco Ventilation viime joulukuussa selostamaan ilmastointilaitetta KSN. Esitelmän pitivät Lennart Höglund ja Gunnar Teng-

Ovanlig transport

Det produktutbytesavtal som nyligen tecknats med Woods of Colchester har naturligtvis föregåtts av många förhandlingar och informationsutbyten.

Som ett led i vår information till Woods' personal inbjöds Bahco Ventilation att den 15.12 förra året redogöra för klimataggregatet KSN.

Åhörare var förutom personal från Woods i England även representanter från hela deras Europa-organisation. Föredrag hölls av Lennart Höglund och Gunnar Tengdahl.

Två demonstrationsaggregat fanns på plats och med tanke på de problem som ofta uppstår när man på kort tid skall göra en leverans till utlandet, var själva transporten av dessa aggregat välplanerad.

Hela lastningen i Sverige följdes av Bahco-personal och på plattan på London-Airport mottogs leveransen av personal från Woods. Flygtransporten sköttes av Brittiska BEA, som fann transporten ovanlig och därför

ställde även detta bolag upp med extraper-sonal.

Nedanstående bild tagen under lastning på Arlanda.

Bahco Ventilation i stort Kubaprojekt

Projekt »Irma» är täcknamn för en anläggning på Kuba, där man skall framställa ost- och mejeriprodukter. Alfa-Laval är huvudprojektör för anläggningen och Bahco Ventilation svarar för konstruktion och leverans av ventilationsanläggningen. För anläggningens skötsel och underhåll utbildas här i Sverige drifts- och servicepersonal genom Alfa-Lavals försorg. Som ett led i denna utveckling har Bahco besökt Alfa-Laval i Lund och där undervisat servicepersonal från Kuba i ventilationsteknik och serviceunderhåll. Denna personal har även fått praktisera ett lagerbyte samt serva anläggningen i stort.

Bild 1 Georg Forsberg S-SM (stående) har genomgång av anläggningshandbok för (fr höger) Riona Hernandez, Rubio Bernal, Toco Portuonde, Limenta Fabars samt Ignacio Hernandez.

Chefen för Bahco Ventilation i Holland

Jan Komijn har 20 års erfarenhet från ventilationsbranschen och har tidigare varit anställd i två välkända holländska ventilationsföretag samt i Monarch Nederland NV, det bolag som hittills sålt våra produkter i Holland.

Bahco Ventilation B.V., som för närvarande har 5 anställda, marknadsför anläggningsprodukter för komfortventilation och bearbetar härför konsulter och installationsfirmor.

Konferens i Enköping

Den årliga konferensen för utlandsbolagen ägde rum i Enköping 1972.03.13-15 med följande deltagare från utlandsbolagen:

Airinco S.A.	C Vaude
A/S Bahco	H Wulff
	H Enberg
	J Rasmussen

Bahco S.A.	E Julin
Bahco Ventilation B.V.	J Komijn
Bahco Ventilation GmbH	U Bolin
Bahco Ventilation Ltd.	G Englessen

Vid denna konferens förekom bl a genomgång av utlandsbolagens 5-årsplaner.

dahl. Kaksi esittelykojetta vietiin lentoteitse Englantiin. Kuvat on otettu lastauksen aikana Enköpingissä ja Arlandassa.

□

Bahco Ventilation mukana suuressa Kuubalaisessa suunnitelmassa

Projekt »Irma» on Kuubassa sijaitsevan juusto- ja meijerivalmisteita tuottavan laitoksen peitenimi. Alfa-Laval on laitoksen pääsuunnittelija ja Bahco Ventilation vastaa ilmastointilaitoksen suunnittelusta ja toimituksesta. Alfa-Laval huolehtii käyttö- ja huoltohenkilökunnan kouluttamisesta täällä Ruotsissa. Yhtenä osana tässä kehityksessä on Bahco vierailut Alfa-Laval Lundissa ja opettanut Kuubalaista huoltohenkilökuntaa ilmastointitekniikassa ja huoltopalvelussa. Tämä henkilökunta on saanut jopa harjoitella laakerinvaihtoa ja yleensä laitoksen huoltoa.

□

Ulkomaanyhtiöt

Hollannissa vasta alkuunpannun ulkomaanyhtiömme johtaja on Jan Komijn. Hänellä on 20 vuoden kokemus ilmastointialalla. Yrityksellä on nykyään 5 henkilöä palveluksessaan.

□

Konferenssi Enköpingissä

Ulkomaanyhtiöidemme vuotuinen konferenssi oli Enköpingissä 13 - 15 maaliskuuta. Tässä konferenssissa esiintyi m.m. ulkomaanyhtiöidemme viisivuotissuunnitelman läpikäynti.

○ utbildning

Företagets organisation

Arbetsledarutbildningen fortsätter och man har nu kommit till avsnittet om företagets organisation. Som lärare där fungerar Ulf

Brangfelt, Bernt Nedar, Martin Sandblom och Gunnar Tengdahl.

Arbetspsykologi

Den föregående kursen, arbetspsykologi och personalledning, hade industripsykolog Kjerstin Hallberg som lärare.

Dakapo fick en pratstund med henne under en kaffepaus om hennes syn på företagsin-tem utbildning.

»Den är enormt väsentlig och det är någonting som kommer alltmer inom företagen

i framtiden eftersom denna form av utbildning får betecknas som ett viktigt medel för företagen att hänga med i konkurren- sen.

Dessutom är den helt nödvändig för de anställda, då ökat medinflytande kräver kunskaper och har man inte dessa kunskaper kan man inte heller ta det ansvar som följer med medinflytandet».

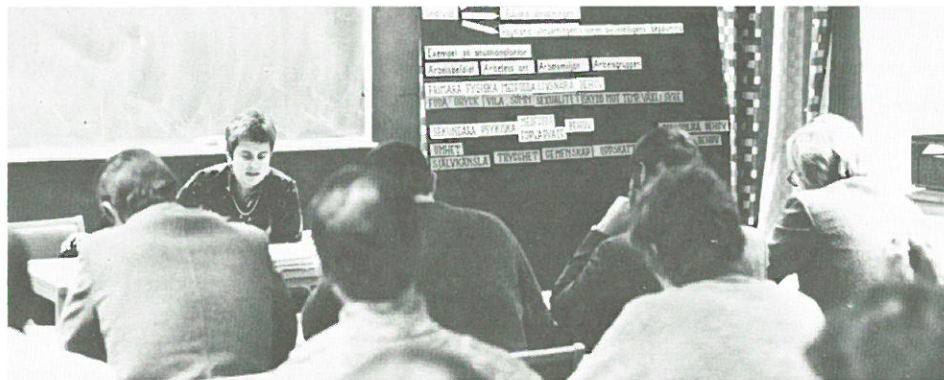
Teollisuuspsykologi
Kjerstin Hallberg, joka johti työnjohtajien kurssia työpaikan psykologiassa, on tällaista mieltä yrityk- sen sisäpuolella tapahtu- vasta koulutuksesta:
»Se on tavattoman tärkeää ja tulee lisääntymään yri- tysten parissa, koska tä- män tyylistä koulutusta saadaan pitää tunnusomai- sena yritysten keinona py- syä mukana kilpailussa. Sitäpaitsi on koulutus ai- van tarpeellista, koska li- sääntyvä työntekijän vai- kutusvalta vaatii tietoja ja jos nämä tiedot puuttuvat, ei voi myöskään ottaa har- teilleen sitä vastuuta, joka seuraa työntekijän vai- kutusvallasta».

Huhtikuun 15. aloitettiin kolmas kurssi työturvalli- suudessa. Osanottajia on 28. Vielä useampia kursseja on suunniteltu ja on ajateltu, että kokonaista 250 henki- löä koulutetaan ennenkuin voidaan sanoa, että koulu- tus on kokonaan loppuun- viety.

Ammatillinen opinto- toiminta

Dakapon numerossa 3 ker- roimme siitä, minkä panok- sen LO ja Metallen Enköpin- gin osasto 53 pani virkis- tääkseen ammatillisia opin- toja.
Edelliseen vuoteen verrat- tuna olemme panneet mer- kille selvää edistystä, suun- nilleen 10 % Ventilationin palveluksessa olevista ovat osallistuneet eri opintoihin. Eniten ilahduttavaa on, et- tä »Du och ditt avtal» on saanut suurimman kiinos-

Arbetarskydd och företagshälsovård

En tredje kurs i arbetarskydd och företags- hälsovård startade den 15 april med 28 del- tagare. Ytterligare kurser är planerade och det är tänkt att totalt 250 ska ha utbildats

innan utbildningen kan sägas vara helt ge- nomförd. Eleverna utgörs av skyddsombud, instruktörer, konstruktörer, arbetsledare m fl.

○ direkt från facket

Fackliga studieverksamheten

I Dakapo nr 3 informerade vi om vilken satsning LO och Metalls avdelning 53 i En- köping gjort för att stimulera till fackliga studier.

Jämfört med föregående år har vi märkt ett klart framsteg, ca 10% av de som är anställda på verkstäderna vid Ventilation har del- tagit i olika studiecirklar.

Det är framförallt glädjande att det är »Du och ditt avtal» som dragit det största intres- set till sig. Bl a köres två cirklar på finska i detta ämne och då skall vi komma ihåg att vi har konkurrens av språkutbildningen för invandrare. Se förra numret av Dakapo.

Med tanke på att vi kom igång med värv- ningen av cirkeldeltagare så sent som till denna säsong (diverse anledningar) så kan vi hoppas på en ännu bättre framgång till nästa höst. Det är av vikt för oss i styrelsen att vi får ut vad avtalets paragrafer säger så vi inte går miste om de förmåner vi har. Det är ju så att välutbildade medlemmar

är styrelsens bästa stöd. Varje medlem måste själv kunna bevaka sitt intresse. En bra verkstadsklubb är att ha välutbildade medlemmar, så därför hoppas vi att till nästa studiesång få ett större deltagarantal än vad som varit fallet i år.

Ny ordförande i SALF:s styrelse för 1972

Här är alla styrelseledamöter och övriga funktionärer för Arbetsledarklubben vid Bahco Ventilation för 1972:

Ordförande	Rune Gustavsson
Kassör	Reinhold Ladenstedt
Sekreterare	Berndt Björkman
Styrelseledamöter	Bertil Björling
	Stig Zetterberg
	Bengt Pettersson
Styrelsesuppleant	Rolf Erixon
	Karl Söderberg
Revisorer	Ola Södergran
	Ingvald Treiberg
Revisor suppleant	Thore Johansson
Löneförhandlingskommitte	Rune Gustavsson
	Bertil Björling
	Reinhold Ladenstedt
Löneförhandlingskommitte, suppl	Carl-Rune Helfridson
	Torbjörn Lundqvist
	K E Mattsson
	Stig Zetterberg

»Sov» inte över dina rättigheter. Möt upp till fackliga studier när tillfälle bjuds.

Välkomna!

Styrelsen

Repr för val av konst
Skyddskommitte
Skyddskommitte, suppl
Företagsnämnd
Företagsnämnd, suppl
Förslagskommitte
Förslagskommitte, suppl
Klubbmästare

Ombud DAKAPO
Ombud DAKAPO, suppl
Valberedning

Valberedning, suppl
Matsalskommitte
Matsalskommitte, suppl
Stift. Hjortfonden
Stift. Hjortfonden, suppl

Karl Söderberg
Karl Söderberg
Nils-Erik Eriksson
Rune Gustavsson
Börje Lindblad
Rune Gustavsson
Börje Lindblad
Mats Lindberg
Stig Zetterberg
Berndt Björkman
Sven Sköld
Åke Lindh
Kurt Selg
Ragnar Korttinen
Thore Johansson
Alf Pettersson
Sven Sköld
Karl Söderberg

Speciellt nöjd är man inom arbetsledarklubben att utbildningsprogrammen för arbetsledare nu kommit igång på riktigt och att intresset är stort både från företagets och medlemmarnas sida.

Till hösten hoppas man också kunna komma igång med fackliga kurser för medlemmarna. Initiativ väntas från studieledaren Berndt Björkman, som också är sekreterare för klubben.

tuksen osakseen. Tätä aihetta käsitteli m.m. kaksi kerhoa suomenkielillä ja tällöin on muistettava, että meillä on kilpailua kielenopetuksesta maahanmuuttajille (katso Dakapon edellistä numeroa).

Huomioon ottaen myös sen, että saimme opintokertojen osanottajien värväyksen käyntiin vasta tähän opintokautteen (eri syistä), voimme toivoa vielä parempaa menestystä ensi syksynä. Meille johtokunnan jäsenille on tärkeää, että saamme selvitettyä mitä sopimuksen pykälät sisältävät, ettemme menettäisi niitä etuja, jotka meillä on. Onhan niin, että hyvin koulutetut jäsenet ovat johtokunnan paras tuki. Jokaisen jäsenen on itse kyettävä valvomaan mielenkiintonsa. Hyvässä työhuonekunnassa on hyvin koulutetut jäsenet. Sentähden toivomme, että seuraavana opintokautena saamme suuremman määrän osanottajia kuin tänä vuonna. Älä nuku kun on kysymyksessä omat etusi. Tule mukaan ammatillisiin opintoihin kun tilaisuus annetaan.

Tervetuloa
Johtokunta

SIF

Förhandlingar

Årets löneförhandlingar om fördelning av pott och övriga tillägg (ålders- och kvalifikationstillägg) har avslutats med redovisning av resultatet på ett klubbmöte den 13 april.

Förhandlingar om ändring av bestämmelserna i resereglementet för natraktamentet har resulterat i en överenskommelse gällande fr o m 1 maj 1972. Överenskommelsen innebär att: huvudavdelningschef och regionschef äger rätt att i begränsad omfattning attestera högre belopp mot verifikation och angivande av skäl.

Arbetstid

Efter införandet av den nya arbetstiden har styrelsen fått både positiva och negativa reaktioner på förändringen. Styrelsen planerar att genomföra en ny enkät under hösten för att erhålla underlag för diskussion om arbetstiden för 1973.

Avdelningen

Till ny avdelningsombudsman har utsetts Margita Andersson som tidigare har varit

anställd vid avdelningskontoret.

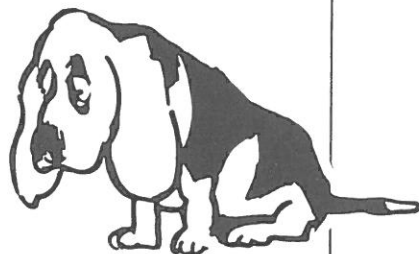
Vid avdelningens representantskaps årsmöte som hölls den 15 april i Uppsala nyvaldes till styrelsesuppleant Roland Åhlen. C-A Svegmar valdes till avdelningens ombud vid förbundets riksstämma. I samband med årsmötet utdelades förbundets förtjänsttecken i guld samt diplom till C-A Svegmar för över 15 års aktivt arbete inom SIF.

Förbundet

Vid årets riksstämma den 27-28 maj kommer förbundsstyrelsen att föreslå en höjning av medlemsavgiften. Höjningen innebär att avgifterna som nu gäller, 14, 22 och 28 kr per månad, ändras till 17, 25 resp 32 kr. Avgiftshöjningen, som är förorsakad av den alltmer ökande arbetslösheten bland tjänstemännen, kommer att träda i kraft fr o m den 1 oktober 1972.

Dakapohunden:

Ingen luktar människa mera
Husse luktar Aqua Vera
Matte luktar Quelques Fleurs
Hundar är det hopplöst för.
(Tage Danielsson)

Dakapo gratulerar

50 år
Stig Kjellberg 5/5 1972 Fastighetsavd
Åke Lind 24/5 1972 Tillbehör, utrust-
ning
Evert Eriksson 10/6 1972 A-verkstaden

Bahco avancerar i förteckningen över Sveriges största företag omsättningsmässigt sett. Från 1969 års 96 plats gick koncernen med 372 milj kr 1970 fram 3 placeringar till 93 plats. Det skall bli intressant att få veta var

vi placerar oss med de 390 milj kronor som var vår fakturerade omsättning 1971. Resultatet blir klart någon gång på sensommaren och bevakas givetvis av Dakapo.

Hyvään kuntoon TRIM-O'n avulla

TRIM-Orientering (kuntosuunnistus) on melko uusi idea, jonka saimme Ruotsin suunnistus- ja korporaatio - liitolta ja joka soveltuu oikein hyvin sunnuntailiikunnaksi koko perheelle.

Yhden passin aikana voi etsiä niin monta rastia kuin haluttaa ja sitten tulla takaisin toisen kerran. Niin voi tehdä koko kilpailujakson aikana.

Kilpailu pidetään Enköpingsseudulla, alueella, joka on paikkakuntien Enköping - Boglösa - Kumla - Hagalund sisäpuolella, 20.5 - 2.7 välisenä aikana. Rastien määrä on 100 kpl., jotka voit siis etsiä koko ylläolevan ajanjakson kuluessa.

TRIM-O-paketti maksaa vain 7 kr. ja sillä saat kartan, missä on kaikki rastit merkkityinä, kontrollikortin, ohjehtisen ym.

Jos löydät vähintään 40 rastia, voit sitäpäitsä saada TRIM-diplomin vain kahdella kruunulla.

Palkintojen joukossa on 27 matkaa, meno ja paluu Kapellskär - Turku.

Lähempiä tietoja voit saada Arne Dahlströmltä (TTUS) paik.puh.339.

○ Bahco if.

Bli i trim med TRIM-O

Vill Du komma i form på ett behagligt sätt? Då skall Du ställa upp i TRIM med orientering. Vad är då TRIM och vad går det ut på?

TRIM är ett uttryck för att »må bra», att trivas i tillvaron att njuta av livet. Att känna sig i TRIM fysiskt och psykiskt.

TRIM-Orientering är en ganska ny ide som Svenska Orienterings- och korporationsförbundet bjuder på och som lämpar sig mycket bra som söndagsmotion för hela familjen.

Den fungerar ungefär som »vanlig» orientering, man lufsar alltså ut i skogen och letar efter kontroll. TRIM-O kan man dessutom utöva i lag, gärna hela familjen. Man letar efter så många kontrollor som man har lust till under ett pass och återkommer igen en annan dag och så kan man göra under hela tävlingsperioden.

Tävlingen arrangeras i Enköpingsstrakten, närmare bestämt inom ett område Enköping-Boglösa-Kumla-Hagalund, under tiden 20.5 - 2.7.

Antalet kontrollor är 100 st, som Du alltså kan plocka under hela den ovannämnda tidsperioden.

Hur mycket kostar kalaset?

TRIM-O-paketet kostar endast sju kronor och för det får Du i ett förslutbart plastfodral en karta med alla kontrollerna inringade och beskrivna, ett kontrollkort, en instruktionsfolder, som lär Dig använda karta och kompass (om det nu behövs . . .), en PM med lokala anvisningar samt ett trevligt internationellt TRIM-O-märke att fästa på väskan, jackan eller bilen.

Söker Du rätt på minst 40 kontrollor kan Du dessutom lösa TRIMPLOMET för endast 2 kronor.

Priser att vinna

Bland priserna märks 27 resor tur och retur Kapellskär-Åbo med Viking Linen! Prisutdelning kommer att ske från 6 juli 1972.

Ju fler kontrollor Du tar desto större är dina chanser att få delta i prisutdelningen.

Tar Du alla 100 så har Du säkrat dina möjligheter att bli med i utlottningen av priserna.

Frisk luft, bra kondition och många upplevelser i vår vackra hemmanatur får Du på köpet. Ta med både släkt, vänner och arbetskamrater!

Närmare upplysningar kan Du få av Arne Dahlström (TTUS), 339.

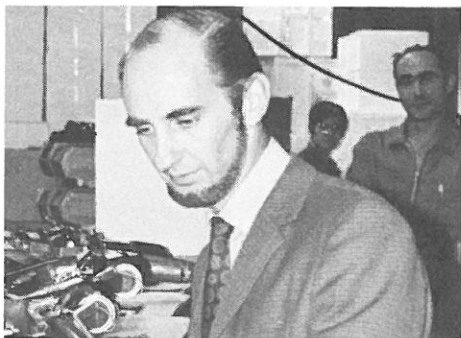

Svensk mästare

Det är inte i varje nummer av Dakapo som vi får nöjet att presentera en svensk mästare. Den möjligheten bjöd Roland Stenholm (TVAH) på som i början av mars blev svensk mästare i curling figurspel när mästerskapen hölls i Nässjö.

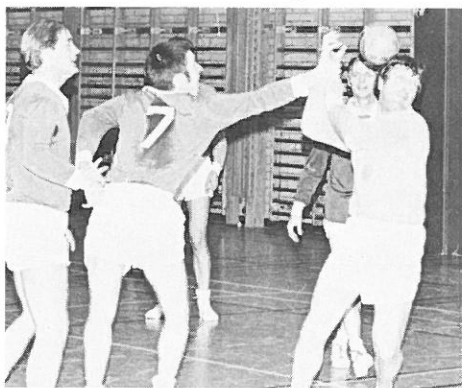
För dom curlinginitierade kan vi också nämna att Roland nådde upp till 51 poäng mot andremannens 49.

Dakaporedaktionen gratulerar.

Glänsande silver?

Bahco if.s handbollslag skötte sig med den äran i vinterns korpserie, där man fortfarande efter 12 omgångar var obesegrade. Mot slutet skedde dock en utmattning och laget åkte på ett par onödiga förluster, vilket bidrog till att laget halkade ner från serieledning till en glänsande silverplats.

»Sulan» Erixon markeras hårt av lärnas nr 7

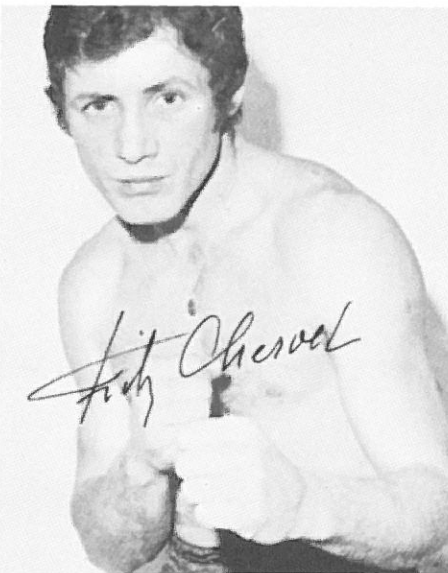

Laget fr v: Per Andersson (RHK), »Sulan» Erixon (TVGL), Sölve Lindqvist (BP), Leif Haag (RDC), Arne Hedin (SMSI), Berndt Beijer (RHE), Bruno Johansson (EKE) och skymd Gunnar Olsson (RD) hurrar efter en mycket klar seger över lärnas

Europamästare

Fritz Chervet, 30, heter regerande europamästaren i flugviktsboxning (intill 50,8 kg) efter att motståndaren och titelförsvaren italienaren Fernando Atzori givit upp i elfte rondan i en match i Bern i början av mars.

Till vardags återfinns Chervet som biltillbehörsförsäljare med Bahco Bilvärmare som specialitet hos vår bilvärmareagent i Schweiz, Anto Seun i Bern.

Interna bordtennisserien färdigspelad efter 135 matcher!

Den interna bordtennisserien är nu färdigspelad. Efter segslitet seriespel korades 3 seriesegrare och 3 serietvåor, vilka fortsatte i slutspelet. Sammanlagt spelades hela 135 matcher. Slutspelet spelades i två grupper där gruppsegrarna gick till final. Finalen spelades den 29 mars och var en mycket oviss historia in i det sista. Ställningen var 5-3 när två matcher återstod. Direkt avgörande blev den nionde matchen där Falk (261) kunde efter en mycket jämn uppgörelse slå Wallen (BP) med setsiffrorna 21-17, 17-21, 23-21 och därmed säkra segern för sitt lag.

Segrande laget fr v B Falk, S Winterlöv och R Lind

Ruotsin mestari

Roland Stenholm (TVAH) tuli tämän vuoden maaliskuussa ruotsalaisten mestariksi curlingissa.

Kovanyrkisiä autonlämmittinmyyjiä Sveitsissä

Friz Chervet, 30, on hallitseva kevyensarjan nyrkkeilyn euroopanmestari. Arkisin löydämme hänet autotarvikkeiden myyjänä Sveitsiläisen Bernissä olevan autonlämmittinagenttimme Auto Sennin palveluksessa, jolla on erikoisuutenaan Bahco-autonlämmittin.

Kiiltävää hopeaa

Bahco IF:n käsipallojoukkue tuli toiselle sijalle talven korp-sarjassa.

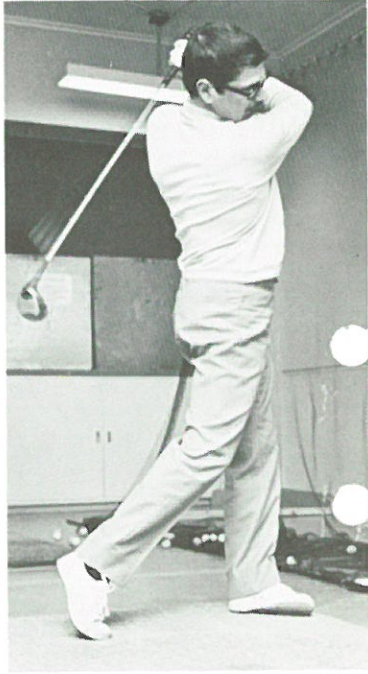
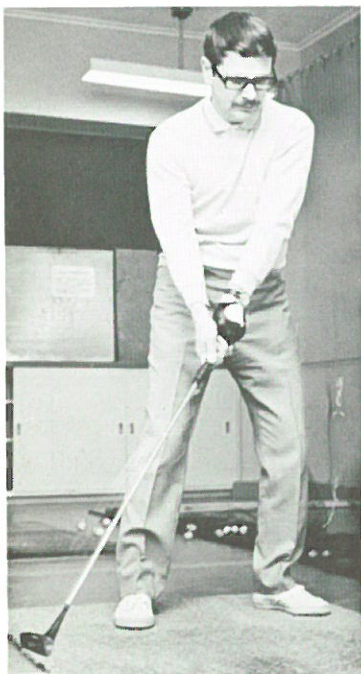

Yrityksen pöytätennis

Ennenkuin lopulliset voittajat vuoden pöytätennissarjassa voitiin kruunata, pelattiin 135 ottelua. Voittajajoukkue nähdään kuvassa.

Golf – en sport man lätt blir »tokig» i !

Bertil Danielsson (RH) tränar utslag med »drivern»

Trots att golf räknas som en exklusiv och »dyn» sport så är den faktiskt en av världens mest spridda sportgrenar. Den rankas som nummer åtta och är därmed faktiskt större än tennis.

Här i Sverige växer golfsporten våldsamt och varje år kommer det till nya klubbar och nya banor. Sedan drygt ett år finns också en golfsektion inom Bahco IF. Sektionen är gemensam för Bahco Ventilation och Bahco Verktyg för att man på bästa sätt skall kunna tillvarata intresset för golfspel hos alla Bahcoanställda i Enköping.

Ordförande i Bahco's golfsektion är Bo Zachrisson i vilken Bertil Danielsson ingår. Kontaktman för sektionen från Bahco Verktyg är Bengt Brunosson.

Du som spelar golf – hör av Dig!

Inom golfsektionen tror man att det redan denna säsong skall kunna arrangeras ett Bahco-Mästerskap i golf. Därför vill man att alla som spelar eller har spelat golf hör av sig till Bertil Danielsson så snart som möjligt. Vad han vill veta är Ditt handicap och –naturligtvis– att Du är intresserad av att vara med i mästerskapstävlingen.

Du som är nybörjare och vill känna Dig för!

I samarbete med Enköpings Golfklubb kommer golfsektionen att inbjuda till instruktionskvällar i maj. Kolla på anslagstavlor och anmäl Dig till Bo Zachrisson, Bertil Danielsson eller Bengt Brunosson. Till dessa instruktionsträffar behöver Du bara ha med Dig ett par gymnastikskor eller bra sportskor. Det är viktigt att man står stadigt när man spelar golf. Klubbor har golfsektionen och dom lånas ut vid varje träningstillfälle. Platsen för instruktion och träning är i

bortre ändan av Gröngårnsåsen (man följer den väg som från lasarettet går runt åsen).

Nybörjarens väg – steg för steg

Instruktionsträffarna är en bra början. Du får känna på sporten och Du får de första instruktionerna. Steg nummer två är att Du går in i Enköpings Golfklubb, medlemskapet kostar bara 35 kronor per år, och då får Du träna varje tisdagskväll och söndagförmiddag ute vid Gröngårnsåsen. Du får fortsatt instruktion och Du får fortfarande låna klubbor av golfsektionen inom Bahco.

När Du tycker att det börjar gå någotsånär bra för Dig och säkerheten börjar komma så smått (men man måste ha tålamod när det gäller golf) så är det dags att gå ut på bana för första gången. Då skall man gå med en mer rutinerad spelare som är medlem i en av Svenska Golf-förbundet erkänd klubb. Det är när man första gången går på en riktig bana som man verkligen blir sugen på att spela golf och har man kommit så här långt så ger man sig sporten i våld på nåd och onåd. Golfspelarna i Enköpings Golfklubb är som regel medlemmar i Strängnäs Golfklubb och det är på 9-hålsbanan i Strängnäs som Du får känna på hur det är att gå på bana. Efter ett tag, när Du känner Dig kvalificerad, är det dags för Dig själv att gå med i en erkänd klubb.

Vad kostar det att spela golf?

Talet om golfens exklusivitet och de höga kostnaderna är faktiskt ganska överdrivet. Men visst finns det exklusiva så kallade country clubs och andra dyra klubbar där både kostnader och sällskapsliv är ganska »höga». Men man måste definitivt inte vara med i en sådan klubb för att ha glädje av golfen. Dom allra flesta klubbarna har lägre kostnader och ett anspråkslösa sällskapsliv. Låt oss titta på kostnaderna något:

Medlemskap i Golfsektionen: Det kostar Dig ingenting utom den medlemsavgift till Bahco Ventilations IF, som Du automatiskt inbetalar. Golfsektionen har klubbor till utlåning och Du får en första instruktion gratis.

Medlemskap i Enköpings Golfklubb.

Det här medlemskapet kostar för n 35 kronor per år och för dom pengarna kan Du träna och få instruktion i klubbens regi. Klubbor kan Du fortfarande låna av golfsektionen inom Bahco.

Medlemskap i Strängnäs Golfklubb.

Medlemsavgiften är 300 kronor per år + en inträdesavgift på 100 kronor som Du betalar under de tre första åren. För Din fru betalar Du halva årsavgiften och halva inträdesavgiften. En medlem får spela fritt på klubbens bana under hela säsongen som sträcker sig från maj till oktober. Normalt spelar man ca 2 gånger i veckan vilket gör ca 50 gånger. Då kommer spelet att kosta ca 8 kronor per gång och eftersom en golfgrunda på 18 hål tar ca 4 timmar så blir kostnaden ca 2 kronor i timmen. Det är inte dyrt.

Utrustningen – vad kostar den?

Under den första tiden behöver Du ingen annan utrustning än ett par bra skor som Du står stadigt med när Du slår. Det är först när Du börjar spela på allvar som Du behöver en egen golfutrustning. Ett set klubbor (7 st) kostar ca 300 kronor och räcker i allmänhet 6-7 år. En bag att bära klubbarna i kostar ca 150 kronor. Om man vill ha en vagn för klubbarna så kostar den ca 150 kronor också den. En golfhandske är bra att ha för man sliter hårt på vänsterhanden om man är högerhänt. Hela utrustningen kostar alltså ca 500 kronor och har en livslängd av 6-7 år. Det blir mindre än 100 kronor per år.

Tränare behöver man med jämna mellanrum

Under hela tiden man spelar golf (man kan hålla på långt över pensionsåldern) så behöver man förbättra stilen och rätta till detaljer i sitt spel. Då vänder man sig till golfklubbarnas tränare (professionella spelare) och det brukar kosta ca 13 kronor för en halvtimme. Även våra allra bästa spelare går till tränare med jämna mellanrum.

Att spela på andra banor – och utomlands

En av fördelarna med golf är att det finns banor nästan överallt. Och är man medlem i någon erkänd golfklubb så får man spela på andra banor mot att betala en engångsavgift, så kallad green fee. Det kan röra sig om mellan 10 och 50 kronor. På de större turistorterna över hela världen finns också banor och green fees är inte speciellt höga. I England finns det bra banor som man kan spela på för bara 6-7 kronor.

Handicapsystemet har många fördelar

I golf har man ett handicapsystem som innebär att alla kan spela mot varandra och ha chans att vinna. För damer går handicap från 0–36 och för herrar från 0–30. Man börjar på högsta handicap och ju bättre man blir desto lägre handicap har man.

Vad ger golf?

Golf är roligt, spännande och avkopplande. Golf ger också bra motion (under en normal golfgrunda på fyra timmar så går man faktiskt en mil). Man kan hålla på länge med sporten, det är också en fördel. Och golf är svårt. Man får hela tiden träna slag, puttning och kondition. För alla precisionssporter kräver koncentration och all koncentration kräver i sin tur kondition.